
ÇORLU ŞEHİRİ VE YAKIN ÇEVRESİNDE DOKUMA- MENSUCAT (TEKSTİL) SANAYİİ'NİN GELİŞİMİ VE YENİ YAYILMA ALANLARI

Yrd.Doç.Dr.Tunçay ÖZDEMİR^(*)

ÖZET

İstanbul'un Trakya doğrultusundaki yayılması 1970'li yıllarda başlamıştır. Çorlu ve Çerkezköy'deki sanayi tesisleri İstanbul'dan taşan sanayi tesisleridir.

Su temini, ulaşım kolaylıkları ve sanayinin suburbanizasyonunun da etkisiyle Çorlu'da dokuma ve diğer sanayi tesisleri hızla çoğalmaktadır.

Bir bölgesel plândan yoksun olarak çoğalan sanayi tesislerinin geleneksel üretim ve bu üretim alanları üzerindeki olumsuz etkileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sanayileşme, Sanayi Coğrafyası, Dokuma Sanayii

(*) 100.Yıl Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi,Coğrafya Bölümü, Zeve Kampüsü/VAN

ABSTRACT

İstanbul started expansion in Industrial establishments have began to expansion towards Thrace in 1970.

Water supply, transportation facilities and "suburbanizations of industry" have increased textile and other industrial establishments.

These establishments have increased without any regional plans and this situation has negative effect on traditional production and traditional production areas.

Key Words: *Industrialization, A Geography of Industry, Textile Industry.*

ÇORLU ŞEHİRİ VE YAKIN ÇEVRESİNDE DOKUMA-MENSUCAT (TEKSTİL) SANAYİİ'NİN GELİŞİMİ VE YENİ YAYILMA ALANLARI

(The Development Of Textile Industry And The New Expansion Areas In
Çorlu City And It's Around.)

Giriş

Asya kıtasının güneybatısında yer alan coğrafya, dünya kıtalarının bulunduğu ve kültürlerin kaynaştığı bir bölgedir. Güneybatı Asya'da, Anadolu ve Arabistan olmak üzere iki büyük yarımada bulunur. Bölgenin en yüksek kısmını oluşturan Anadolu yarımadası, dünyanın en eski kıtaları arasındaki konumuyla bütün karayollarının üzerinden geçmek zorunda olduğu doğal bir köprüdür. Ayrıca Anadolu yarımadası çevresindeki denizler ve en önemli geçiş noktaları olan boğazlar yoluyla engin denizlere açılma imkânı sunan ve bu nedenle deniz ulaşımının da odak noktası olmuş, coğrafi bir mekândır.

Türkiye sanayiinin temelleri Osmanlı İmparatorluğu'nun son dönemleri olan, İXX. yüzyıl başlarında belirmeye başlamıştır. Bu döneme kadar kadar basit imalât biçimleriyle üretim yapan Osmanlı İmparatorluğu , sanayi devriminin yıkıcı etkilerini başta dokumacılık olmak üzere bütün imalât faaliyetleri üzerinde kuvvetle hissediyordu. Avrupa'nın karşı konulamayan bu büyük sanayi gücü bütün dünyada olduğu gibi Osmanlı İmparatorluğu'nun iktisadî yapısı üzerinde de yıkıcı sonuçlara yol açtı. Teşkilâtsızlık, bilgisizlik, ve teknik gerilik, ticarî imtiyazlarla (kapütülasyonlar) el ele vererek devletin mâli dengesini hızla bozduğu için çare olarak Düyun-u Umumiye idaresi kurulduysa da bu durum daha çok

borç veren yabancıların memleketi daha iyi sömürmelerine yaradığı için çare olamadı ve devlet siyasi nüfuzu ve itibarını tamamen kaybetti.¹

Esas itibariyle bir ziraat memleketi olan Türkiye de sanayileşme hareketleri I. Dünya Savaşı'ndan sonra Cumhuriyetle beraber sistemli ve modern tarzda olmak üzere hızlanmışır. Sözü edilen modern sanayinin ilk temellerinin Tanzimat ve dolayısıyla II. Mahmut saltanatında gerçekleştirilen havuzlar, kızaklar, tersaneler ve demirhanelerle atıldığı görülür².

Yerli ham maddeyle çalışan dokuma sanayii tesisleri: Karamürsel, Feshane, Zeytinburnu, Hereke, deri sanayii tesisleri: Beykoz fabrikası, savaş sanayii: barut fabrikası, fişekhane, tophane, tersane, maden çıkarım sanayii: Ergani bakır işletmesi, Eskişehir lüle taşı v.b. gibi olmak üzere sonuç itibariyle başarısızlığa uğramış³ sanayi faaliyetleri vardı.

1913 tarihli 'Teşvik-î Sanayi Kanunu Muvakkatı' kısa meşrutiyet dönemindeki bir kıvılcık çabası olarak görülse de, araya giren I.Dünya ve İstiklâl savaşları nedeniyle sonuçsuz kaldı. Türkiye Cumhuriyeti'ni bir taraftan gümrük tarifelerini düzenlerken diğer taraftan da 1924 İzmir İktisat Kongresi ile millî sanayi siyasetinin esaslarını belirlemiştir. 1927'de çıkarılan Teşvik-î Sanayi Kanunu'nun, 1933'te yeniden düzenlenmesi daha etkili olması amacına yönelikti. 1931'de hazırlanmaya başlanan **I. Beş Yıllık Sanayi Plânı** (1934-1939)'nın getirdiği canlılık ne yazık ki uzun sürmedi. II.Dünya Savaşı'nın etkileriyle plânlar ertelenince zaten yetersiz olan sermaye birikimi de istenilen düzeye bir türlü ulaşamadı. Bu dönemde kurulan sanayi tesislerinin yerli ham maddeye bağlı olmasının en önemli nedenlerinden biri de budur.

II. Dünya savaşı sonrası yıllar tüm dünya için olduğu kadar Türkiye için de hızlı değişim yıllarıdır. Nitekim 1950'den sonra Türkiye'de sanayi

¹ TÜRMEKİN, E: 'Türkiye'de Sanayiinin Coğrafi Temelleri', Türk Coğrafya Dergisi, Yıl: XIV-XV, sayı:18-19'dan ayrı baskı, sayfa: 21, 1959, İstanbul.

² TÜRMEKİN, E: a.g.e., sayfa: 20.

³ ÖZGÜÇ, N: 'Türkiye'de Sanayi Faaliyetlerinin Gelişmesi, Yapısı ve Dağılışı', Türk Coğrafya Dergisi, Sayı:2, sayfa:37, 1986-87, İstanbul.

hızla gelişmeye başlamış, ulaşım imkânları da artmıştır. Ancak ülkede tarımsal nüfus yoğunluğu çok yüksek , tarımda makinalaşma oranı da çok düşük olduğundan ortaya çıkan nüfus artışı ve bu nüfusun artan çeşitli ihtiyaçlarını karşılamaya yönelik hazırlık çalışmaları (şehir-bölge ve sanayi plânları) yetersiz ve hatta çoğu yerde hiç olmadığı için, Anadolu'da çaresizlik içinde kıvranan geniş nüfus yığınları, içinde buldukları geçim derdinden kurtulmak üzere yollara düşüp kırlardan şehirlere doğru büyük ve yıllar boyu sürececek bir göç hareketi başlattılar.

İstanbul gibi bir kaç büyük şehirde bulunan yetersiz sanayi tesisleri için ucuz işgücü anlamına gelen bu büyük göçü başlatanlar, aynı zamanda (istenmeyen ama önlenemeyen) çarpık ve düzensiz yerleşmelerin (gecekondu) temellerini atan neslin de üyeleri oldular.

Plânlı yaşamın simgesi olan DPT'nin nihayet 1960'da kurulduğu görülür. 1963'ten itibaren kalkınma plânları hazırlamaya başlayan Türkiye Cumhuriyeti 1939-1963 arasındaki 24 yılı resmen olmasa da fiilen plânsız-programsız ve hazırlıksız geçirmiştir. Böylece ancak 1963-1967, 1968-1972 ve 1973-1977 yılları arasında üç kalkınma plânı hazırlanıp uygulanmış, özellikle II. dönem plân hedeflerinde değişikliğe gidilerek tarım-sanayi dengesini gözetilen ilke terk edilmiş ve sanayinin '**sürükleyici sektör**' olması benimsenmiştir. Aynı tutum üçüncü dönem plânlarında da sürdürülmüştür.⁴

Sözü edilen kalkınma ve sanayi plânlarındaki temel hedefin üreten ve ekonomisi sanayiye dayalı bir ülke olduğu açıktır. Bu durumda Osmanlı İmparatorluğu'nun yüzyıllar boyu sürdürdüğü geleneksel faaliyet biçimi olan tarım, Türkiye Cumhuriyeti tarafından alınan kararlarla artık ikinci öneme sahip bir yere konmuş oluyordu.. **IV. plân** döneminde (1979-83) toplumsal çalkantılar nedeniyle sanayi atılımları duraksadı. **V.Beş Yıllık Kalkınma Plânı** (1985-89) döneminde de sanayi-imalât faaliyetlerinin ağır basması karar ve uygulamalarının sürdürdüğü ve tarımın üretimdeki payının düşürülmesi hedefine kısmen ulaşıldığı görülür.Nitekim 1979 yılından sonra sanayi tarım dengesi sanayi lehine işlemeye başlamıştır. Hedefler, özellikle sanayi ve

⁴ ÖZGÜÇ, N: a.g.e., sayfa: 41

imalât faaliyetleri açısından özlenen düzeyde olmasa da bunun bir ölçüde gerçekleştiği söylenebilir.Çünkü 1998'e gelindiğinde tarım üretiminin GSMH içindeki payı %13.9'a düşerken,sanayi üretimi ise %28.9'a yükselmiştir.

Bununla birlikte Türkiye 1980'lere geldiğinde bile iktisaden faal nüfusunun %59.9'u halen tarım alanında çalışmaktadır.(*).Nitekim Türkiye'de sivil istihdamın faaliyet kollarına göre dağılımı incelendiğinde; toplam 21.727.000 olan 2000 yılı faal nüfusunun 8.163.000'inin (%37.6 sı) halen tarım alanında çalışmakta olduğu görülecektir.⁵

Buna göre Sanayi % 18 (3.851.000), Hizmetler %38 (8.277.000), İnşaat % 7 (1.437.000) oranlarında dağılmakta, 8.163.000 kişilik istihdam rakamı ve % 37 lik istihdam oranı ile tarım faaliyetlerinin ülkemize sadece 1.990.000.000\$ lık bir döviz girdisi sağladığı,buna karşın %18 gibi büyük olmayan bir istihdam oranı ve sadece 3.851.000 çalışanı ile sanayi faaliyetleri ve ürünlerinin ülkemize 25.059.000.000 \$ döviz kazandırdığı bir gerçektir. Diğer bir ifade ile sanayi ürünlerinin toplam dış satımdaki oranı (1998 de % 88.5, 1999 da % 89.3 iken) 2000 yılında % 91.2 ye ulaşmıştır. Ancak, yaklaşık 70 milyonluk nüfusa sahip Türkiye'nin bu dış satım rakamı 2001 yılında 31.6 milyar \$'a ulaşırken, sadece 8 milyon nüfusuyla 90 milyar \$ dış satım gelirini yıllar önce yakalayan İsveç'in çok gerisinde kalmıştır.

Bugün ülkemizde büyük şehirlerin çevrelerinde kırsal alanların yerleşme, genel olarak arazi kullanılışı yönünden son derece düzensiz bir şekilde değişime uğramakta olması sanayi kuruluşlarının yerleştirme (yer

(*).Türkiye'de tarımın verimlilik düzeyi sanayinin ¼'ü kadardır. .Bu geriliğin temel sebebi ise tarımdaki gizli işsizliğin yaygın olmasıdır. Tarımın istihdamdaki yeri ABD ve AB-gibi ülkelerde % 5 iken bu oran Türkiye'de % 36'yı bulmaktadır. Bu nedenle Türkiye'deki tarımsal faaliyetlerde çalışanların yarısı ile (4.000.000) sürdürülebileceği ileri sürülmektedir.

⁵ 'Rakamlarla Türkiye' , Türkiye İşveren Sendikaları Konfederasyonu, Temmuz 2001, Ankara

seçimi) plânlarının yetersizliği yanında, olaya aynı zamanda bölge düzenleme (plânlama) açısından bakılmamasının da payı vardır.⁵

Türkiye'deki sanayi faaliyetlerinin diğer bir özelliği de öteden beri daha çok Marmara ve Ege bölgelerinde yer almasıdır. Esasen sanayi faaliyetlerinin düzensiz dağılımı sadece ülkemize özgü bir durum olmamakla beraber, yeryüzündeki her türlü plânlı faaliyet gibi mutlaka dengeli gelişmesini sağlamak gereklidir. Oysa Türkiye'de toplam sanayi üretimi ile sanayi faaliyetlerinde çalışanların hemen yarısı Marmara Bölgesi'nde toplanmıştır. Halbuki bölgesel dengesizliklerin giderilmesi ve nüfus kaybının (iç göç) durdurulması için sanayi faaliyetlerinin bütün yurt sathına dengeli dağılımının sağlanması temel gerekliliktir. Bir ülke sanayisinin yarıdan fazlasını bir bölgeye, yine bir ülke nüfusunun 1/5'inin (yaklaşık 15 milyon) bir şehire yığılması sanayinin plânlı gelişmesinin şart olduğunun göstergesidir.

Sanayi tesislerinin geçmişten günümüze taşınan dengesiz dağılımı Marmara Bölgesinin Ergene bölümünde yer alan Tekirdağ ili Çorlu ilçesinde, İstanbul'dan taşınan deri ve dokuma sanayiinin yığılmasıyla devam etmektedir.

Günümüzde çevre kirliliği iktisadî kalkınma ve teknolojik ilerleme nedeniyle önemli bir sorun haline gelmiştir. Bu nedenle iktisadî kalkınma ve çevre kirliliği arasında bir ikilem yaşanmaktadır.

I. sınıf tarım toprakları aleyhine hızla gelişen bu durumun, Trakya'da eskiden beri sürdürülen keten ekimine son verdiği, pirinç ekimini geriletliği, ayçiçeği, şeker pancarı ve mısır ekim sahalarını daralttığı, sulama suyu olarak kullanılan Ergene nehri ve Çorlu deresindeki doğal dengeyi bozduğu ve ciddi anlamda kirlenmeye yol açtığı, çevre kirliliği sorununa zamanında çözüm yolları bulunmazsa, durumun yakın gelecekte çok daha güç olacağı açıktır.

⁵ **TÜMERTEKİN E:** "Türkiye'de Sanayi Kuruluşlarının Dağılımı" Türkiye'de Sanayiın Yörelere Göre Yerleştirilmesi Sorunu Semineri, 4-6 Haziran 1975, Kimya ve Sanayi Bilimsel ve İktisadî Meslek Dergisi, Cilt: XXIII, sayı: 104, sayfa: 361, Aralık 1975, İstanbul.

A) FİZİKİ COĞRAFYA ÖZELLİKLERİ

Çorlu'nun idarî sınırları güneyde Marmara Denizi kıyılarından başlayıp, kuzeye doğru genişlemek suretiyle karasal (kontinental) Trakya'ya sokulur. İlçe sınırları kuzey-güney istikametinde 45 km, doğu-batı istikametinde ise 38 km'lik bir alana yayılmıştır. (yaklaşık 951 km²) Çorlu, Ergene ırmağı ve kollarının sularını boşalttığı Ergene havzasında yer alır. Ergene havzası kuzeydeki yüksek kütle Yıldız (Istranca) dağlarından aşınan ve sürüklenen tortuların depolandığı bir dolgu bölgesidir. Bu dolgu kalınlığının yer yer 500 m'ye ulaştığı ve bu tabakanın daha çok kum, kil ve kalkerlerden oluştuğu bildirilmiştir. IV. jeolojik zaman olan Kuaterner'de (yaklaşık 50 milyon yıl önce) Ergene Havzası alçalırken çevresinde yükselmeler olmuştur. Bu yükseltiler zaman içinde akarsular marifetiyle parçalanmış ve taşınmışlardır. Aşınım (peneplen) yüzeyleri de coğrafi görünüm (land-scape) içindeki yerini almışlardır. Aynı dönem içerisinde bölgesel ölçekte meydana gelen oluşumların başında İstanbul ve Çanakkale Boğazları'nın belirmesi gelir. Aynı zamanda Trakya'da geniş sahalarda sığ göllerin meydana geldiği de belirtilmelidir. İşte bugün Çorlu'nun sanayi tesislerini kendine çekmesi konusunda ilk sırada gösterilen yer altı su seviyesinin jeolojik temelleri Kuaterner'de atılmıştır. Yer altı göllerinin kalıntıları bu gün zengin yer altı su seviyesi olarak yeryüzüne çıkmaktadır.⁶

Esasen tamamıyla bir aşınım sahası olan Trakya'da yükselti pek fazla değildir. Çorlu'nun ortalama yükseltisi 100-150 m. arasında olup en yüksek noktası şehrin güney kesiminde 221 m. ile yer alan Karatepe'dir. Çorlu, kuzey yönündeki nispeten yüksek Yıldız dağlarının uzantısı halinde güneye sarkan sırtlardan biri üzerinde kurulmuş olup aynı zamanda Ergene Havzası ile Marmara kıyı şeridi arasındaki su bölümünün ayırım sınırındadır. Çorlu'nun Marmara kıyıları yaklaşık 8 km boyunca fazla girintili çıkıntılı olmayıp, yükseklikleri 12-15 m., 22-25 m. ve 30-35. m yükseklikler halinde iç kesimlere doğru sokulan kıyı taraçaları halinde uzanır. Kuzeyden

⁶ EREL, L: "Tarih – Kültür – Ekonomi 1958 – 1992", Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası, 1992, Çorlu.

Karadeniz ile güneyden Akdeniz iklim bölgeleri arasında kalan Çorlu, her ikisinden de etkilenir. Yıllık sıcaklık ortalaması 12.6 derece iken, Balkanlar'dan sarkan karasal havanın etkisiyle çok çetin kış günlerine sahne olabilmektedir. Mayıs ayı gelince bu sefer de Akdeniz iklimi özellikleri ağır basmaya başlar. Bu nedenle Temmuz-Ağustos aylarında bazı günlerin sıcaklığı 30°C üzerindedir. Sonbahar yazın devamı gibi Eylül ve Ekim aylarının büyük bölümüne sarkar. Kasım ayındaki düşük sıcaklık değerleriyle kış mevsimi kendini hissettirir. Çorlu ve çevresi Trakya'nın en az yağış alan yöresidir. Yıllık yağış ortalaması 559 mm.dir. Bu miktar ise kış ve bahar aylarına toplanmıştır. Haziran-Ekim devresinde toprakta su eksikliği baş gösterir. Yağışlar buğday ve ayçiçeği ekimi bakımından önemlidir. Kar yağışlı gün sayısı 29, kapalı-bulutlu gün sayısı ortalama 96 gündür. Kış ve bahar mevsiminde bazı günler yoğun sis görülebilir. Bu dönemde ortalama 29 gün sisli geçer.

Çorlu'da N ve S yönlü rüzgârlar etkilidir. Poyraz (NE) hemen her mevsim kendisini hatırlatırken, kışın daha şiddetli eser.Lodos (SW) ve Kible (S) yağmura, karayel (NW) ise genellikle kar yağışlarına sebep olur. Kış mevsimi zaman zaman sert geçer.Fırtınalı gün sayısı yılda ortalama 5 gündür.

Meriç Nehri, Trakya'nın en büyük akarsuyu olarak Yunanistan'la sınırlarımızı çizirken kuzeyden Tunca ve doğudan Ergene kollarını da alarak kuzey Ege'de Saros Körfezi'ne boşalana kadar yaklaşık 400 km'lik bir yol kat eder. Ergene Nehri, Meriç Nehri'nin ülkemizdeki en önemli koludur. Ergene Nehri'nin Trakya'da ki uzunluğu 300 km., havza genişliği de 13 000 km²dir. Ergene Nehri Çorlu şehri'nin 12 km kuzeybatısından geçerek Muratlı yakınlarında Çorlu Deresi ile buluşur ve buradan batıya uzanır. Uzunköprü batısında (İpsala'nın kuzeyinde) Meriç Nehri ile birleşir.

Çorlu Deresi'nin kaynağı da kuzeydeki Yıldız dağlarıdır. Yükseklerden daha alçak seviyelere doğru milyonlarca yıldır akan dere şehrin hemen kuzeyinde kendisine 30 m. derinliğe varan bir vadi kazmıştır. Çorlu Deresi, Kumluca ve Sinemdere kollarını alarak gücünü arttırdıktan

sonra şehrin kuzeybatısındaki Sağlık Mahallesi ile şehir merkezi arasındaki vadi tabanından süzülerek Muratlı yakınlarında Ergene Nehri'ne katılır.

Ergene Nehri ve Çorlu derelerinin geleneksel faaliyet biçimi olan tarım ve hayvancılık için ne kadar önemli olduğundan söz etmeye gerek yoktur. Sanayi tesislerinin şehir ve çevresinde yoğunlaşması sonucu akarsular kullanıldığı için, özellikle sanayi atıklarıyla kirlenmiştir. Asımbey ve Kınıklı derelerinden ise mevsimlik dere olarak söz etmek gerekir.

Trakya ve özellikle Ergene havzasının pre-historik dönemlerde geniş ormanlarla örtülü bulunduğu paleontolojik buluntu ve belgelerden anlaşılmış olup, antropojen etki ve tahribatlar sonucunda ortadan kalktığı bildirilmektedir. Bazı köy korulukları ile mezarlıklarında karşımıza çıkan kalıntı (tanık) ormanlar bu dönemden kalmışlardır.⁷

Çorlu ve yakın çevresindeki toprak örtüsü,orman toprağı ile karışık kırmızı kahverengi topraklardandır.Kalınlıkları yer yer 30-40 cm arasında değişen bu topraklar aynı zamanda son derece verimli tarım arazileridir.

B) DOKUMA VE DOKUMA SANAYİİN YENİ YAYILMA ALANLARI

Dokuma Sanayii

Dokuma denince akla elyaftan^(*) giyim eşyasına kadar uzanan geniş bir ürün yelpazesi gelmektedir. Gerçekte dokuma (tekstil) ve hazır giyim (konfeksiyon) birbirinden ayrı faaliyet dallarıdır.Dokuma sanayii hazır giyim sanayiine hammadde sağlayan ve özellikle son yıllarda sermaye yoğun (teknoloji ağırlıklı) bir üretim alanı olarak değerlendirilirken, hazır giyim emek yoğun bir üretim alanıdır. Bilindiği gibi modern sanayiın en karakteristik vasfı makine kullanılmasıdır.⁸

Dokuma; atkı ipliğinin, gergin haldeki çözümlü ipliklerinin arasından geçirilmesiyle elde edilen yapı olup, kumaşlar bu ilkeyle dokunmuş

⁷ **DÖNMEZ, Y:** 'Trakya'nın Bitki Coğrafyası' İst. Üniv. Yay. No: 13-21, Coğrafya Enst. Yay. No: 51., sayfa:167, 1968, İstanbul.

* **Elyaf:** Dokuma sanayiinde doğal olmayan (sentetik,akrilik,viskon,naylon vb.gibi)yollardan üretilen iplik,lif topluluğuna verilen ad

⁸ **TÜMERTEKİN E:** "Türkiye Sanayiinde İşçi ve Muharrik Kuvvet", İst. Üniv. Coğrafya Enst. Der., Cilt: 6, sayı: 11, sayfa: 102, 1960'dan ayrı baskı, İstanbul.

ürünlerdir. Dokuma sanayii, örme ve halı sanayii dallarını da içeren ve hazır giyimden önce gelen bir alandır. Dokuma üretimi kumaş, perde, havlu, çuval ve kadife olarak ayrılır. Bu anlamda Türkiye’de Adana kumaş dokumada, Gaziantep perde, Kahramanmaraş örme (trikotaj) ve Kayseri kadife üretiminde söz sahibidir.⁹

Dokuma sanayii elyaftan başlayarak iplik ve kumaş olarak devam eden bir üretim sürecini kapsar. Temel olarak iplik yapımına uygun liflerden yapılmış ipliklerle dokunup (veya örülüp) terbiye işlemlerinden (dokuma terbiyesi) geçen, sonra giysi ve diğer amaçlar için kullanılan mamüllerin üretim işlemi dokuma sanayiinin kapsamına girmektedir. Dokumanın alt dalları ise her türlü liften mamül, iplik, dokuma, örme, hazır eşya ve yer döşemeleri şeklinde sınıflandırılmaktadır.¹⁰

Hiçbir memleket sanayileşmeye makine ve emsali sanayi ile başlayamaz. Her sanayileşme, sanayinin en basitlerinden başlama ve bir çok merhalelerden geçmek mecburiyetindedir.¹¹ Dokuma sanayi ülkelerin gelişme ve kalkınma sürecinde ilk kurulan sanayi dalı olarak sanayileşme sürecini başlatır. Ancak sadece dokuma sanayi ile de sanayileşmiş ülke olunmaz Dokuma makinaları ve dokuma kimyası sanayilerinin de gelişip kurulmasını sağlayarak, ülkenin makine, elektrik-elektronik ve kimya sanayilerinde teknoloji geliştirip üreten gerçek bir sanayileşmiş ülke olması için marş motoru görevini yerine getirmektedir.¹²

⁹ KOÇ, E. ve SABİR C. E.: “Seçilmiş Bazı İllerde Tekstil ve Dokuma Sektörü”, Türk Tekstil Sanayii İşverenleri Sendikası Aylık Dergisi, Sayı: 208, Şubat 1997, İstanbul.

¹⁰ KOÇ, E. ve SABİR C. E.: “Tekstil Endüstrisinde Ham Madde Durumu, Üretim, Talep ve Dış Ticaret Analizi”, Türk. Tekstil San. İşverenleri Sendikası Aylık Dergisi, Sayı: 207, s: 26-31, Aralık 1996, İstanbul.

¹¹ TÜMERTEKİN E: “Türkiye Sanayiinde İşçi ve Muharrik Kuvvet”, İst. Üniv. Coğrafya Enst. Der., Cilt: 6, sayı: 11, sayfa: 19, 1960’dan ayrı baskı, İstanbul.

¹² TARAKÇIOĞLU, İ: “Çaresizliğin Feryadı”, Türk. Tekstil San. İşverenleri Sendikası Aylık Dergisi, Sayı: 206, s: 10-11, Aralık 1996, İstanbul.

Dünyanın en büyük dokuma makinaları imalâtçıları (*) ile, dünyanın en büyük dokuma ürünleri ihracatını yapan ülkeleri (**) arasında büyük bir özdeşlik bulunur. İkinci grupta yer alan ülkeler dünya dokuma ürünleri ihracatının 2/3'ünü yaparlar.Yani dünya dokuma makinaları imalâtçıları, aynı zamanda dünyanın en büyük dokuma ürünleri ihracatını da gerçekleştirmektedirler.

Ülkeler sanayileşmeye dokuma sanayii ile başlarlar. Dokuma ve hazır giyim sanayii iktisadî hayatımızın sürükleyici gücüdür Ülkemiz ihracata yönelik dokuma sanayiini 1970'li yılların başında kurmaya başlamıştır. Ancak doğru siyasetin uygulanmaması nedeniyle bugün Türkiye dünyanın en büyük dokuma makinaları imalâtçıları ve dokuma ürünleri ihracatçıları listesinde değil, ne yazık ki Almanya dokuma makinaları sanayiinin en önemli müşterileri arasındadır. Üstelik 1995 yılında %119'luk bir oranla Almanya'dan dokuma makinaları ithalâtını en fazla artıran ülke ünvanını almıştır. Yine aynı yıl dünya iplikçilik yatırım birinciliğini de kazanmıştır

Ülkemizin bu duruma gelmesindeki en önemli neden; araştırma-geliştirme (AR-GE) alanlarına yeterli payı ayırmayı sağlayan zihniyet eksikliğidir. Nitekim sanayileşmiş ülkeler G.S.M.H'larının %2-2,5'ni AR-GE'ye ayırırken, bu oran (Güney Kore'de %3'ün üzerindedir) Türkiye'de sadece %0,38'dir.(***)

Ülkemizin 1995 yılı dokuma ve hazır giyim ihracatı Türkiye toplam ihracatının %40'ını, ithalâtı ise toplam ithalâtın %8,6'sını oluşturur. 1996

* 1- Tayvan 2- G.Kore 3- Almanya 4- Japonya 5- İsviçre 6- İtalya 7- Fransa 8- A.B.D. 9- İngiltere 10- İspanya 11- Hollanda 12- Avusturya 13- İsveç 14- Danimarka 15- Kanada

** 1- G. Kore 2- Tayvan 3- Almanya 4- Çin 5- İtalya 6- Belçika 7- Japonya 8- A.B.D. 9- Fransa 10- İngiltere

*** E.AKIN M.Y.O. Türk üniversitelerindeki tekstil ve konfeksiyon konusunda ihtisaslaşmış ve bu alanda, pamuk eksperliği ve iplikçiliği, dokuma , örme, tekstil terbiyesi, hazır giyim, moda-konfeksiyon, tekstil kalite kontrol gibi 7 programda teknikerlik eğitimi veren yegane M.Y.O.'dur. Ancak söz konusu M.Y.O.'nun 1996 yılı bütçesi kesintiye uğramamış haliyle sadece ve sadece 2.500 \$'dır. Öğrenci başına verilen ödenek ise günlük 0.03 \$'dır.

ihracatı ise 35-40 milyar\$ olarak tahmin edilmiştir. Daha çok pamuklu dokuma üretimi yapılan dokuma sanayiimizde, dokuma makinaları araştırma-geliştirme ve üretim çalışmaları acilen başlatılmalıdır.¹³

Marmara Bölgesi içinde artan tarımsal üretim için çok yakın ve önemli bir tüketim pazarı olan İstanbul 10 milyondan fazla nüfusu ile başlı başına bir satış güvencesidir. Ayrıca Marmara Bölgesi, yüksek nitelikli sebze ve meyveleri başta Orta Avrupa olmak üzere bütün Avrupa'daki tüketim merkezlerine yollayabilme bakımından Türkiye'nin diğer coğrafi bölgeleri arasında en elverişli bir duruma sahiptir.¹⁴

Trakya'da Ergene ve Aşağı Meriç ovalarının faaliyetleri tarıma dayanır. Suyu iyi kullanmak koşulu ile çeşitli ürünlerde büyük verim elde edilebilir. (Buğday, arpa, yulaf, yonca, mısır, keten, şeker pancarı, susam, ayçiçeği, sebze, kavun, karpuz vb. gibi) Nitekim bütünüyle Trakya, Türkiye için bir çok iktisadî ve beşerî olgunun değişmeye başladığı tarih olan 1950 yılına kadar umumiyetle ziraat ve hayvancılık faaliyetlerine dayalı bir iktisadiyât arz eder. Hatta bu konuda sadece Trakya'nın değil bizatihi İstanbul'a sadece 12 km uzaklıkta bulunan Kocasinan'da bile 1960'lı yıllara kadar, tarım yapılmasını amaçlayan toprak dağıtımları yapılmıştı. (1923, 1935 ve 1950) Muhâcir İskâni ile yerleşenler ilk aşamada nüfus başına 8'er dönüm düşen topraklarında ayçiçeği, mısır, domates tarımı ve hayvancılıkla uğraşıyorlardı.¹⁵

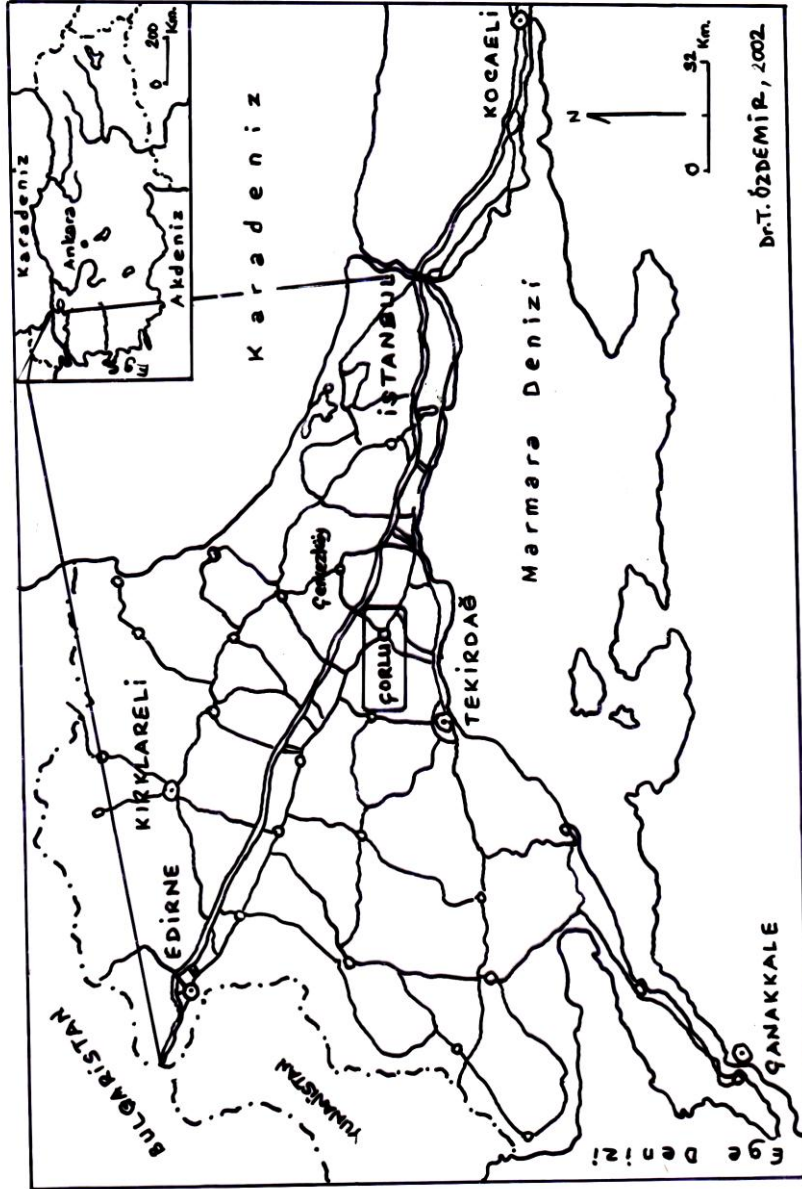
Tekirdağ ili bazı sınaî ürünlerle dikkat çeker. Nitekim, bu ilimiz rafine ayçiçeği yağında ülke üretiminin % 26'sını, margarinde ülke üretiminin % 41'ini, Tekel'ce üretilen şarabın % 40'ını, beyaz eşyada ülke üretiminin % 25'ini, tuğlada İstanbul ihtiyacının % 70'ini, ambalaj kağıdında ülke üretiminin % 28'ini, işlenmiş deride ülke üretiminin % 26'sını, değişik dallardan dokuma üretiminin % 6'sını karşılar.

¹³ TARAKÇIOĞLU, İ: a.g.e., s: 11.

¹⁴ TUNCEL, M: "Marmara Bölgesi Coğrafyası" Coğrafya Enst. Yay. No: 118, s: 97, 1981, İstanbul.

¹⁵ ÇAĞRI, F: "Kocasinan'da Konfeksiyon Atölyöleri" İst. Üniv. Sos. Bil. Enst. Yüksek Lisans Bitirme Tezi, Ağustos 1986, İstanbul.

Çorlu Şehri ve Yakın Çevresinde Dokuma-Mensucat (Tekstil) Sanayii'nin Gelişimi ve Yeni Yayılma Alanları

Şekil 1: Çorlu Lokasyon Haritası

Çorlu'da Dokuma Sanayii ve Ticaretin Gelişmesi

Çorlu ise, dokumada güçlü bir merkezdir.^(*) Nitekim, kürk-süet üretiminde hem Türkiye'nin merkezi hem de Avrupa birincisidir. Çorlu deri sanayi bölgesi ülkemizin en yüksek üretim bölgesi özelliğini deri ihracatının % 27.3'ünü gerçekleştirerek kazanmıştır. Ayrıca deri sanayiinde İtalya'dan sonra Avrupa ikincisidir.

Şehirleşme oranı D.P.T.'ca % 71.6 olarak belirlenen Çorlu idarî bakımdan Tekirdağ iline bağlı bir ilçe merkezidir. Askeri bir merkez olarak gelişmiş ve son yıllarda büyümüş olan Çorlu şehrinin ticaret ve sanayi odası, Türkiye'nin ilk odalarındandır. Çünkü 1870 Edirne vilayet salnamesinde, Çorlu'da ziraat odası bulunduğu yazılıdır. Bu isim 1891'de Ticaret ve Ziraat ve Smaat odası olarak değişmiştir. 1958 yılında yeniden yapılanan ve adını "Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası" olarak yenileyen odanın genel yapısı tarım ve hayvancılık faaliyetlerine dayalıdır. Nitekim odaya üye olan ilk 58 kuruluşun %66'sı deri, ayakkabı, ayçiçeği yağı, un, yoğurt, peynir imal ediyordu. Çorlu'da 2000 yılı itibarıyla 7.197 işyeri ve 30.174 işçi çalışmaktadır. Çalışanların 6.894'ü kadındır.

Bu durum aynı zamanda söz konusu faaliyetlere dayalı bir imalât sanayisinin de gelişmeye başladığını ortaya koymaktadır. Çorlu sağlık mahallesi tabakhaneler mevkinde yoğunlaşmış bulunan 188 deri fabrikası (2002-Ağustos itibarıyla), (2001-Ekiminde 183 idi) bir sanayi kolu olarak varlığını 1950'de temelleri atılan deri sanayii kültürüne borçludur.

Sözü edilen imalât faaliyetleri Çorlu'yu, Tekirdağ ili içinde en gelişmiş ilçe merkezi yapmıştır. Bunu 858 ilçe içindeki sırasının 16 olmasından anlıyoruz. Ancak ilçelerin gelişmişlik düzeyi sıralamasında en gelişmiş 15 ilçe arasında yer alamayan Çorlu, 16. sırada yer alarak, yakın gelecekte I.sınıf ilçeler arasına girmeye hazırlanmaktadır. Keza Tekirdağ ilinde Çorlu'dan sonra ikinci sırayı alan ve 858 ilçe içindeki sıralaması 23

* Bu araştırma 1998 – 2002 yılları arasında yaz aylarında sahada çalışmak suretiyle gerçekleştirilmiştir.

olan Çerkezköy ilçesi de %41.3'lük sanayi nüfusu ile sanayide ileri ilçeler arasında 3. sıradadır.¹⁶

1970-80 yılları arasında Edirne - İstanbul yolunun daha elverişli hale gelerek ulaşım imkânlarının kolaylaşması Çorlu'da sanayinin gelişmesine ve çeşitlenmesine zemin hazırlamıştır. Tesis artışının 1980-90 devresinde devam ettiği görülür. Sanayi tesisleri bu dönemde özellikle yolun kuzey ve güneyinde olmak üzere ,Çorlu-İstanbul (E), Çorlu-Edirne (W), Çorlu-Çerkezköy (N), ve Çorlu-Tekirdağ (S) yönlerinde yayılmaya başlamışlardır. Yapımına 1987 de başlanan otoyolun (TEM) 1994'te tamamen açılmasıyla özellikle Çorlu çıkışına yakın yerlerde sanayi tesisleri hızla artmaya başlamıştır.

1991 itibarıyla toplam 165 fabrika ve 16.900 sanayi işçisi bulunan Çorlu'da bu sayı 1997 Eylül'ünde toplam 440 fabrika (yaklaşık 3 katı) ve 30.174 sanayi işçisine yükselmiştir. 2002'de ise 641 fabrikaya ulaşıldığını görüyoruz. Ayrıca Velimeşe-Karamehmet köyleri arasındaki sahada kurulmuş bulunan Avrupa serbest bölgesi tamamlandığında 150 yeni fabrika ve yaklaşık 25.000 işçiyi daha barındıracak olan Çorlu şehri, büyük ölçekte bir sanayi şehri kimliğine doğru ciddi bir adım atmış bulunmaktadır. Bu duruma göre Çorlu'da 10.Ekim.1997 ile 02.Ağustos.2002 arasındaki 5 yıl içinde sanayi tesislerinin sayısı 440'tan 641'e yükselirken, en çok dokuma sanayiinde artış kaydedilmiştir. Nitekim 1997'de 179 olan dokuma sanayii fabrika sayısı 2002'de 291'e çıkarak 5 yıl içinde 112 adet yeni fabrika açılmıştır.

1970 yılından sonra gelişmeye başlayan dokuma sanayiinin toplam fabrika ve işçi sayısı içindeki payları sürekli artış göstermiştir. Nitekim dokuma fabrikası sayısının 1991'de 30'dan (%18), 1997 yılında 179'a (%40.6) ve diğer taraftan işçi sayısının da 4830 (%22.6)'dan 16.207 (%53.7)'e yükselmiş olması bu durumu açıklamaktadır.

¹⁶ SÖNMEZ, M: "Türkiye'nin İlçeleri ve Gelişmişlik Düzeyleri, İlçelerin Gelişmişlik Sıralaması" Ekonomik Forum Dergisi, Yıl: 3, S: 4, T.O.B.B. Aylık Dergisi, 15 Nisan 1996, Ankara.

Böylece dokuma sanayiinin 1970’li yıllardan bu yana Çorlu iktisadî hayatında gerek çalışan, gerek tesisler bakımından çok hızlı bir gelişme kaydettiği ve bu gelişmenin çekici gücü olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu gelişme, sanayileşmekte olan ülkelerin hemen tümünde aynı şekilde seyreden bir durum olarak dokuma sanayiinin daima çekici güç olduğunu bir kez daha kanıtlamaktadır. Nitekim ülkemiz de benzer bir seyir takip etmiştir. Türkiye’nin 2001 yılındaki 31.6 milyar \$ ihracat gelirinin % 40’nın dokuma sanayiinden sağlandığını hatırlanacak olursa, bu üretim alanının öneminin devam ettiği anlaşılacaktır.

Dokuma sanayii bol su kullanan bir üretim alanıdır. Bu sanayi türünü Çorlu ve yakın çevresine çeken doğal etkenlerden başında yer altı su seviyesinin bol ve yüzeye yakın bulunması, ulaşım kolaylıkları ve geniş düzlüklerin¹⁷ varlığı başlıca etkenlerdir. İstanbul’un sanayi sübürbanizasyonunun etkisi sonucu şehir merkezinden kademeli olarak ayrılan sanayi tesisleri¹⁸ önce Çerkezköy’e daha sonra da Çorlu’ya yönelmiştir.

C) SANAYİ YOĞUNLAŞMA ALANLARI

Sanayi Yoğunlaşma Alanı (A): Çorlu - Edirne Yolu Ve Yakın

Çevresi

Çorlu şehri ve yakın çevresinde dokuma sanayii tesislerinin gelişmeye başladığı 1980’li yıllardan itibaren, “kuruluş yeri” olarak en çok tercih edilen bu kesim, şehrin batısında, Edirne’ye devam eden yolun her iki yanına sıralanmış olan dokuma sanayiinin tesisleriyle doludur. Bunlar apre, boyama ve kasar tesisleridir.^(*)

¹⁷ **TÜMERTEKİN, E: “İstanbul’da Bir Sanayi Bölgesi: Bomonti”,** Bir Tatbiki Coğrafya Çalışması, İst. Üniv. Yay. No: 1282, Coğrafya Enst. Yay.No: 48, sayfa: 52, Baha Matbaası, 1967, İstanbul

¹⁸ **TÜMERTEKİN, E: “İstanbul Çevresinde Sanayinin Yeni Yayılma Alanları”,** Türkiye’de İşletme Biliminin Öncülerine Armağan, İst. Üniv. İşlt. Fak. Yay.No: 167, İşletme İktisadı Enstitüsü Yay.No: 76, 30. Yıl Yay.No: 12, sayfa: 239, Venüs Ofset, 1985, İstanbul

* **Apre:** Üretilen kumaşın değerini yükseltmek için, son olarak gözden geçirme, bitim işlemleri.

Çorlu – Edirne yolunun bu istikameti üzerinde toplam işgücünün % 48.07'si bulunur. Çeşitli sanayi kollarının faaliyetleri yürütülmekle beraber (deri, ayçiçeği yağı, kağıt, makine imalâtı, dondurma fabrikaları) dokuma sanayii ağırlığı hissedilir. Bu kesimde 1991'itibariyle toplam işgücünün % 60'nın bulunduğu belirtilmelidir.

Uygulama haritasında A sanayi yoğunlaşma alanı içinde, Çorlu'dan batıya devam ederken deri sanayii kuruluşları (2002 Eylül itibariyle 183 adet deri ve deri yan sanayii fabrikası) ile dolu bulunan Sağlık mahallesi ve Çorlu deresi geçildikten hemen sonra, yolun kuzey bitişiğindeki Marmaracık köyü sınırları içinde ve köye daha yakın olan sanayi tesislerinin dokuma sanayii alanında üretim yapan fabrikalar olduğu görülür ki bunlar; a) C.F.maier polimer teknik, b) Raifoğlu tekstil, c) Gülin tekstil fabrikalarıdır.

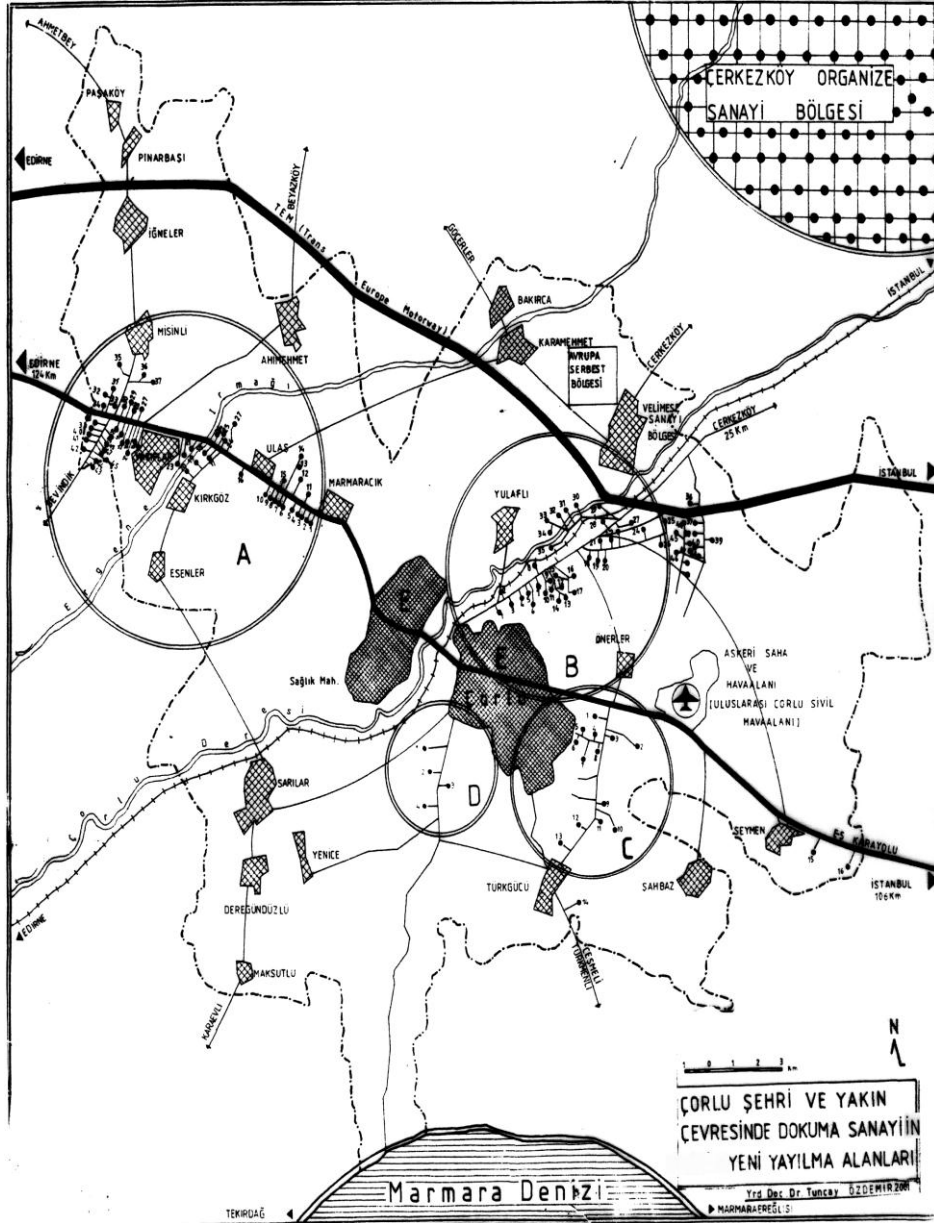
Ulaş Köyü ise, Marmaracık geçildikten hemen sonra yolun kuzey bitişiğinde bulunur. Bu köy sınırları içinde bulunan 6 sanayi kuruluşunun tamamı dokuma fabrikasıdır. Nitekim bunlardan biri çağdaş boyahane olup diğerleri ise Çağdaş tekstil, Aytül perde, Güney kapitone ve elyaf sanayii, Arda tekstil, Boyner mensucat sanayi fabrikalarıdır.

Çorlu – Edirne yolunun güney kesiminde, Ergene Nehri'nin doğu kıyısındaki Kırkgöz köyü ise, Marmaracık ve Ulaş gibi 'adı köy' olan irice kasabalarıdır. Burada bulunan sekiz sanayi tesisi; Ceritler tekstil sanayii fabrikası ile, Tema tekstil makinaları sanayii fabrikaları, Kuroğlu tekstil, Ahenk tekstil, Topkapı mensucat, Üstün brode tekstil, Istampı tekstil ve Levi Strauss İstanbul konfeksiyon sanayii fabrikası adı geçen yerleşim birimine 'köy' demenin ne kadar doğru olacağı konusunda ışık tutarlar.

Ayrıca Kırkgöz'deki dokuma fabrikalarından başka ambalaj, karton, enerji gibi alanlarda üretim yapan sekiz fabrika daha bulunur. Bunlar Modkar ambalaj, Modern karton, Modern enerji, Öz şifa süt ürünleri, Yüksel otomotiv, Günerca kimya, Kaptan demir çelik ve Kozan boya tesisleridir. Ayrıca bu köyde, Vestel elektronik sanayii fabrikası da bulunmaktadır.

Kasar: Pamuklularda ipliğe direnç kazandırma işlemi. **Brode:** İnce ve karışık desenleri, kesik işleri bulunan kumaş. **Empirme:** Kumaş baskısı. **Merserize:** Pamuğa yumuşaklık ve nitelik kazandırma işlemi.

The Development Of Textile Industry And The New Expansion Areas In Çorlu City And It's Around.

Şekil 2: Çorlu Şehri ve Yakın Çevresinde Dokuma Sanayiinin Yeni Yayılma Alanları

Tablo 1: Çorlu'da (A) Sanayi Yoğunlaşma Alanı ve Yakın Çevresindeki Dokuma Sanayii Tesisleri

Sıra No	SANAYİ TESİSİNİN ADI	Sıra No	SANAYİ TESİSİNİN ADI
1-	Marmara İplik	60-	Kayalar Tekstil
2-	Marmara Pamuklu Mensucat	61-	Gri Tekstil
3-	Dinateks Tekstil	62-	Kendi Tekstil
4-	Şahteks Entegre Tekstil	63-	Işıl Tekstil
5-	Gülle Tekstil	64-	Bayramlar Dokuma
6-	Modern Tekstil	65-	İndroma İplik
7-	Eren Tekstil	66-	Boyteks
8-	Atakan Yazgan Pamuk Boya	67-	Merih Tekstil
9-	Can Tekstil Entegre	68-	Halis Tekstil
10-	Beyteks Konfeksiyon	69-	İlteks Tekstil
11-	Beybo Tekstil	70-	Tanrıverdi Dokuma
12-	Güney Konfeksiyon	71-	Salvin Tekstil
13-	Onur Entegre Tekstil	72-	Gök Tekstil
14-	FGS Giyim	73-	Bartül Tekstil
15-	Forum Park	74-	De-Re Tekstil
16-	İst.Konfeksiyon Sanayi.	75-	Kasar Boya
17-	Güde Kasar Boya ve Apre	76-	Gazala Boya
18-	Sepa Mensucat	77-	Teksbo Tekstil
19-	Cavit Çiçek Tekstil	78-	Roza Tekstil
20-	Orkun Tekstil	79-	Beybo Boya
21-	Camaş Tekstil	80-	Gülle Tekstil
22-	Levi Strauss İst.Konfeksiyon		<u>MARMARACIK KÖYÜ ÇEVRESİ</u>
23-	San.	81-	Raifoğlu Tekstil
24-	Karboy Tekstil	82-	Gülin Tekstil
25-	Modern Tekstil	83-	C.F.Maier Polimer
26-	Tekirdağ İplik		<u>ULAS KÖYÜ ÇEVRESİ</u>
27-	Teksmobil Tekstil	84-	Çağdaş Boyahane
28-	Örsan Brode Tekstil	85-	Çağdaş Tekstil
29-	Çalışkan Tekstil	86-	Aytül Perde
30-	Altoteks Giyim Boya Apre	87-	Güney Kapitone ve Elyaf
31-	Akman Tekstil	88-	Arda Tekstil
32-	Adan Tekstil	89-	Boyner Mensucat San.
33-	Corre Giyim		<u>MİSİNLİ KÖYÜ ÇEVRESİ</u>
34-	Falez İplik	90-	Pir Tekstil
35-	First Tekstil	91-	Akboya Tekstil
36-	Kurt Bartl Tekstil	92-	Ünal Mensucat
37-	Vardarlı Tekstil	93-	Filmer İplik
38-	Embosan Empirme Boya		<u>VAKIFLAR KÖYÜ ÇEVRESİ</u>
39-	Ecesoy Tekstil	94-	Turbo Tekstil
40-	Doğuş Tekstil	95-	Zaman Teks.Boya Empr.Baskı
41-	Planteks Tekstil	96-	Atlas Halıcılık
42-	Akboya Tekstil	97-	Özkonteks Boya Apre
43-	Özteks Tekstil Terbiye Tes.	98-	Teknoteks Empirme
44-	Canlar Tekstil	99-	Tekstema Teks.Malzemeleri
45-	Motif Tekstil	100-	Promar Tekstil
46-	Baysallar Tekstil	101-	Buyruk Tekstil
47-	Koza Boya	102-	Berzek Tekstil
48-	Özşah Örme	103-	Mebal Tekstil
49-	Aco Tekstil		<u>KIRKGÖZ KÖYÜ ÇEVRESİ</u>
50-	Şahinler Mensucat	104-	Ceritler Tekstil
51-	Erenko Tekstil	105-	Tema Tekstil Makinaları

52-	Merboy Merserize Boya Kasar	106-	Kuroğlu Tekstil
53-	Bilkont Tekstil	107-	Ahenk Tekstil
54-	Kına Tekstil	108-	Topkapı Mensucat
55-	Yüpak Tekstil Boya	109-	Üstün Brode Tekstil
56-	Tülmen Tül Mensucat	110-	Istampa Tekstil
57-	Arta Tekstil		AHI MEHMET KÖYÜ CEVRESİ
58-	Futura Tekstil	111-	Kardenim Tekstil
59-	HMS Tekstil	112-	Borneman Paksar Tekstil
	Ranteks Tekstil		

Kaynak: Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası Verileri ve Çalışma Alanında Yapılan Tespitler

Tablo 2: Çorlu'da (B) Sanayi Yoğunlaşma Alanı ve Yakın Çevresindeki Dokuma Sanayii Tesisleri

Sıra No	SANAYİ TESİSİNİN ADI	Sıra No	SANAYİ TESİSİNİN ADI
1-	Sancak Boya Empirme Baskı	48-	Tamteks
2-	Else Tekstil	49-	Tamteks Tekstil
3-	Trend Boya Empirme	50-	Rogen Tekstil
4-	Akateks Tekstil	51-	Nur Yıldız Tekstil
5-	İpaş İplik	52-	Fiber Filon Tekstil
6-	Artoteks	53-	Yılteks Tekstil
7-	Özer Tekstil	54-	Kitsan Tekstil
8-	Taner Triko	55-	Pan Tekstil
9-	Koza Endüstriyel Tekstil	56-	Barış Tekstil
10-	Yenigün Tekstil	57-	Özyurt Tekstil
11-	Etel Mensucat	58-	Elkoteks Tekstil
12-	Poloteks	59-	Dokuteks Tekstil
13-	Fermaş Fermuar-Tekstil	60-	Örentaş Tekstil
14-	Roza Fermuar-Tekstil	61-	Tek Mensucat
15-	Balinler Uluslararası Tekstil	62-	KoveKa Tekstil (Konya – Karaman Tekstil)
16-	Bükücü Tekstil	63-	Aloha Tekstil
17-	Kaya Tekstil	64-	Süper Tekstil
18-	Şalteks	65-	Rayon Tekstil
19-	Zümrüt Örne Tekstil	66-	Pektaş Tekstil
20-	Şık Makas Tekstil	67-	Ortaklar Tekstil
21-	Metemteks Tekstil	68-	Dinateks Tekstil
22-	Ma-Ba Tekstil	69-	Emin Tekstil
23-	Genel Tekstil	70-	Flumen Tekstil
24-	Mento Tekstil	71-	Arda Tekstil
25-	Selçuk Tekstil	72-	Metemteks
26-	Günöz Tekstil ve Kimya	73-	Süper Tekstil
27-	Bakay Tekstil	74-	Else Tekstil
28-	Zeynep Tekstil	75-	Raf Tekstil
29-	Emateks	76-	Akerler Tekstil
30-	Fompak Tekstil	77-	Marka Tekstil
31-	Nessa Tekstil	78-	Bayram Konfeksiyon
32-	Dinapa Dinamik Tekstil	79-	Sada Tekstil
33-	Has Örne	80-	Nebizadeoğulları Boya Tekstil
34-	Permak Tekstil	81-	Can Tekstil
35-	Denim Tekstil Yıkama	82-	Sultan Entegre Tekstil
36-	Baltaş Tekstil	83-	Tülmenler Tekstil
37-	Kayke Boya		

Çorlu Şehri ve Yakın Çevresinde Dokuma-Mensucat (Tekstil) Sanayii'nin Gelişimi ve Yeni Yayılma Alanları

38-	Alper Tekstil	84-	<u>YULAFI KÖYÜ ÇEVRESİ</u>
39-	Nil Örne San.	85-	Polstar Tekstil
40-	Beztaş Tekstil	86-	Nurteks Boya Apre ve Empirme
41-	Aycan Tekstil		Arta Tekstil
42-	Tem Boya Apre	87-	<u>VELİMEŞE KÖYÜ ÇEVRESİ</u>
43-	Kripto Tekstil	88-	MKB Tekstil
44-	Pektaş Tekstil	89-	Aycan tekstil
45-	Uğur Tekstil	90-	Lafer Tekstil
46-	Doku Tekstil		Susal Boya
47-	Migiboy Tekstil		

Kaynak: Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası Verileri ve Çalışma Alanında Yapılan Tespitler

Tablo 3: Çorlu'da (C) Sanayi Yoğunlaşma Alanı ve Yakın Çevresindeki Dokuma Sanayii Tesisleri

Sıra No	SANAYİ TESİSİNİN ADI	Sıra No	SANAYİ TESİSİNİN ADI
1-	Saga Tekstil	13-	Birteks Tekstil
2-	Örmak Tekstil-Brode	14-	Altın Kadife
3-	İntima Tekstil	15-	Işık Mensucat
4-	Kolot Tekstil	16-	<u>Atateks Tekstil</u>
5-	Öğretmen(Penti)Çorapları		<u>SEYMEN KÖYÜ</u>
6-	Paşa Tekstil	17-	Gipe İplik
7-	Hit Tekstil		<u>TÜRKGÜCÜ KÖYÜ</u>
8-	Sas Tekstil	18-	Eray Tekstil
9-	Grup Tekstil	19-	SAS.Tekstil
10-	Kahramanmaraş Tekstil		<u>TÜRKMENLİ KÖYÜ</u>
11-	Santeks Tekstil İplik	20-	Türkmen Kadife
12-	Koliteks Tekstil		

Kaynak: Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası Verileri ve Çalışma Alanında Yapılan Tespitler

Tablo 4: Çorlu'da (D) Sanayi Yoğunlaşma Alanı ve Yakın Çevresindeki Dokuma Sanayii Tesisleri

Sıra No	SANAYİ TESİSİNİN ADI	Sıra No	SANAYİ TESİSİNİN ADI
1-	Zümrüt İplik Sanayi	7-	Free Danış. Tekstil
2-	Sarteks İplik	8-	Marmara Moda Tekstil
3-	Balkan Tekstil	9-	HMS Tekstil
4-	Fiberteks Tekstil	10-	Görenler Tekstil
5-	Mertül Tekstil	11-	Özcan Tekstil
6-	Adan Tekstil	12-	Örkap Tekstil

Kaynak: Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası Verileri ve Çalışma Alanında Yapılan Tespitler

Tablo 5: Çorlu'da (E) Sanayi Yoğunlaşma Alanı ve Yakın Çevresindeki Dokuma Sanayii Tesisleri

Sıra No	SANAYİ TESİSİNİN ADI	Sıra No	SANAYİ TESİSİNİN ADI
1-	Sap-Fil İplik	21-	Sümer Çorlu Tekstil.ve Konf.
2-	Çorlu İplik	22-	Anadolu Tekstil Mak.ve Ambalaj
3-	Altın Tekstil	23-	Ege Giyim

4-	Şahinler Mensucat San.	24-	Fiberteks Tekstil
5-	Silivri İplik	25-	Gürel Tekstil Konfeksiyon
6-	Tufo Dokuma San.	26-	Ortaklar Tekstil
7-	Cad Tekstil	27-	Aloha Tekstil
8-	Çorlu Yün İplik	28-	Azca Tekstil
9-	Transtek Tekstil	29-	Bayallar Tekstil-Deri Paz.
10-	Teksmobili Tekstil	30-	Merteks Örme
11-	Göktürk Mensucat	31-	Bay-Al Tekstil-Konfeksiyon
12-	Şahteks Boya Apre	32-	Altılar Tekstil
13-	Enteks Tekstil	33-	TMS Tekstil
14-	Murat Tekstil	34-	N.C. Tekstil
15-	Santa Tekstil	35-	Köseoğlu Tekstil-Kumaşçılık
16-	Şafak Tekstil	36-	Diamond Tekstil Makinaları
17-	Galeria Show Tekstil	37-	Hentaş Deri-Kumaş-Konf.San.Mak.
18-	Türkay Tekstil	38-	Santa Tekstil
19-	Rota Deri ve Tekstil	39-	Santa Tekstil
20-	İlker Tekstil	40-	Marmara Pamuklu Mensucat San.
		41-	Marmara İplik Sanayi

Kaynak: Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası Verileri ve Çalışma Alanında Yapılan Tespitler

Ergene Nehri'nin batı yakasında bulunan Vakıflar köyü de, sanayi tesislerinin oldukça yoğun bulunduğu sahalardandır. Turbo tekstil, Zaman tekstil – boya emprime baskı, Atlas halıcılık, Öz konteks boya apre, Teknoteks emprime, Tekstema tekstil teknik malzemeleri, Berzek tekstil, Buyruk tekstil, Mebal tekstil, Promar tekstil fabrikaları köy sınırları içinde ve köye çok yakın durumda bulunan ve sayısı 10'a ulaşmış dokuma sanayii tesisleridir.

Yine A sanayi yoğunlaşma alanı içinde, yolun kuzeyinde yerleşik Misinli köyünde faaliyet gösteren dokuma sanayi tesisi sayısı 4'tür. Bunlar; Akboya tekstil, Pir tekstil, Ünal mensucat ve Filmer iplik fabrikalarıdır. Misinli köyünde bunlardan başka 8 sanayi tesisi daha bulunur. Bu fabrikalar; Yeğenler un, Fruko meşrubat, Has yatakları, Respa kimya, Kale nobel ambalaj, Marmara cam, cam karo mozaik ve Özen süt ürünleridir.

Marmaracık, Ulaş, Misinli, Vakıflar ve Kırkgöz köyleri içinde bulunan ve sözü edilen dokuma sanayii fabrikalarının diğerleri ise yol boyunca yan yana sıralanmışlardır. Sayıları 2002 Eylül itibariyle 86'ya ulaşmış bulunan yol boyundaki dokuma tesislerinin ortak özellikleri, dokuma sanayiinin daha çok boya ve baskı dalında üretim yapmalarıdır.

Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası'nın son verilerine göre (2002 –Eylül) Çorlu'daki dokuma tesisleri sayısı 179'dan (1979) 291'e yükselmiş ve A

sanayi yoğunlaşma alanı ve çevresindeki kırsal yerleşmelerde yaşayanların % 80.71'i geçimini buralardaki dokuma fabrikalarında çalışarak sağlamaktadırlar.

A sanayi yoğunlaşma alanındaki yığılmanın temelinde irili ufaklı bir çok deresi ile Ergene Nehri'nin varlığı ve dokuma sanayiinin bol su kullanmak zorunda olan bir faaliyet kolu olması en önemli etken olarak görülmektedir. Nitekim 1991'de 25 dokuma fabrikasında 4430 sanayi işçisi çalışırken, bu sayı 1996'da 70 fabrika ve 12.478 işçiye çıkmış ve nihayet 2000'de 80 fabrikaya ulaşmıştır.

A sanayi yoğunlaşma alanında sanayinin diğer kollarına ait tesislerin sayısındaki artış da sürmektedir. Deri, ayçiçeği yağı, un ve kağıt fabrikalarının sayısı 1991'de 10' iken , 1996'da 23'e, 2002'de ise 48'e ulaşmıştır.

Sonuç itibarıyla A sanayi yoğunlaşma alanı 14 000'i aşan sanayi işçisi ve 2002 Eylül itibarıyla 116 dokuma fabrikasıyla sanayi üretiminin oldukça yoğun sürdürüldüğü bir kesim görünümündedir.

Sanayi Yoğunlaşma Alanı (B): Çorlu – Çerkezköy Yolu ve Yakın Çevresi

Çorlu –Çerkezköy yolu ve çevresinin yüzü Çerkezköy'e dönük olmasına rağmen 1991 yılına kadar 1 adet elektrik-elektronik, 2 dokuma, 2 un-unlu mamüller tesisi bulunmaktaydı. Çalışan sayısı da dokumada 360, elektrik-elektronik te 350, un ve unlu mamüllerde 365 olmak üzere toplam 1075'ti.

Ancak dört-beş yıl sonra (1996 sonrası) bu yol boyu ve çevresi fabrika ve işçi sayısı bakımından büyük bir artışa sahne olmuştur. Nitekim; 1991'de sadece 2 olan dokuma fabrikası sayısı 27'ye, işçi sayısı da 360'dan 2449'a fırlamıştır.

1990'lı yılların başında un ve unlu ürünlere dayalı bir sanayi imalatı vardı. Ancak TEM otoyolunun açılması ile bu kesimdeki canlılık özellikle otoyolun Çorlu bağlantısı yakınlarında artmaya başladı. Velimeşe sanayi bölgesiyle Avrupa serbest bölgesinde yapımı tamamlanarak işletmeye açılan kuruluşlar B bölgesini ikinci yoğunluk alanı olarak öne çıkardı. Nitekim,

Avrupa serbest bölgesinde yapımı biten 63 fabrika / işyeri faaliyet gösterir. Bunlar arasında 14 tesis dokuma sanayiine aittir. Bu tesisler; Şahinler mensucat, T.S tekstil, White silk, Beysan trikotaj, İtma textile, Çey-Fab textile, Sky tekstil, Özcanlar tekstil, Terra tekstil, Ce-Ze tekstil, Detema tekstil, Fiberfilon tekstil, M.N.M. tekstil ve H.F.O. tekstil fabrikalarıdır.

Avrupa serbest bölgesi projesi kapsamında plânlanan fabrika sayısının 150, işçi sayısında 25.000 olduğu göz önünde tutulursa, bu kesimin kısa zaman içinde A sanayi alanının yoğunluğunu geride bırakacağı görülmektedir.

Sanayi faaliyetleri bakımından bu kesimin ilk çekirdeği olan Velimeşe köyünde ise 4 adet dokuma sanayi fabrikası bulunur. Bunlar; M.K.B. tekstil, Aycan tekstil, Lafer tekstil makine sanayi, Susal boya fabrikalarıdır. Buradaki Velimeşe sanayi bölgesi'de yoğun bir sanayi üretim alanıdır.

Bu yol boyu Coca-Cola fabrikasının Ortadoğu'daki en büyük şişe dolum tesisi ile Levi's tarafından yapılan ve içinde 33 büyük mağazanın yer aldığı Avantaj alış-veriş merkezi'de bulunmaktadır.

B sanayileşme alanı içindeki ikinci önemli çekirdek olan Yulaflı Köyü Çorlu deresinin kuzeyinde kurulmuştur. Köy ve çevresindeki sanayi tesisleri; Polstar tekstil, Nur teks boya apre ve empirme ile Arta tekstil olmak üzere 3 adettir.

Çorlu – Velimeşe – Yulaflı – Çerkezköy kesimlerinde tespit edilen dokuma sanayii fabrikası sayısı 77'dir. Avrupa Serbest Bölgesi içindeki 14 fabrika ile bu sayı 91'e çıkar. Bu fabrikalar da aynı A sanayileşme alanındaki fabrikalar gibi kuruluş yeri seçiminde yol boyunca uzanmayı tercih etmişlerdir. Sancak boya empirme baskı sanayii, Balınler uluslar arası tekstil sanayii, Has örme sanayii ile İpaş iplik sanayii fabrikaları bu kesimde saptanan önemli sanayi kuruluşları olarak göze çarpar.

B sanayi yoğunlaşma alanının tam ortasından, kuzeydoğu güneybatı yönünde uzanan Çorlu deresi ile derenin doğu yakasındaki İstanbul – Edirne demiryolunun bulunması bu kesimde sanayi tesislerinin çoğalması için zaten yeterli bir nedendi. Aslında bütün Çorlu için geçerli olan bu nedenin

temelinde ise sadece 25 km. kuzeyde yer alan Trakya'nın en eski ve en büyük sanayi üretim bölgesi olan ve Çerkezköy'ün varlığı yatıyordu^(*)

Sanayi Yoğunlaşma Alanı (C) : Çorlu – Türkgücü Yolu ve Yakın Çevresi

Çorlu şehri yakın çevresinde oluşmaya başlayan üçüncü sanayi yoğunlaşma alanı çekirdeği olarak C tesbit edilmiştir. Bu nispeten yeni alanda toplam 23 dokuma sanayii tesisi faaliyettedir.

Şehrin doğu çıkışında, Çorlu – İstanbul yolu üzerinde alan çatışması (fonksiyon) görülür. Nitekim yolun kuzeyindeki askeri saha ve askeri tamir fabrikası hem B sanayi yoğunlaşma çekirdeğinin doğu yönündeki yayılmasını aniden kesen, hem de C sanayi yoğunlaşma çekirdeğinin yolun güney kesiminde yer almasının başlıca nedeni olarak tespit edilmiştir.

Bu nedenle C sanayi yoğunlaşma alanı, Marmara Ereğli'sine ulaşan Türkgücü, Türkmenli, Çeşmeli ve bir yandanda Seymen köyü yolu boyunca oluşarak, yayılmasını sürdürmektedir.

Bu bölge içindeki 23 dokuma fabrikasından bazıları ulusal pazarda tanınmış kuruluşlardır. Nitekim öğretmen (Penti) çorapları, Altın kadife, Işık mensucat ve adının Türkmenli köyünden alan Türmenli kadife bu kuruluşlardandır. Bu yeni sanayi alanında Balinler, Vefa bozacısı ve Kars karper peynirleri tesisleride bulunur.

Çorlu – İstanbul yolu üzerinde, yolun güney bitişiğinde yerleşik Seymen köyü de C yoğunluk alanı içinde değerlendirilmiştir. Bu küçük köyde de Gipe iplik fabrikası faaliyet gösterir.

Çorlu'dan gelerek güneydeki sahil kasabası Marmara Ereğli'sine giden yol Türkgücü köyünden geçmektedir. Bu köyde Eray tekstil ve S.A.S.

* Çerkezköy 1972'de pilot organize sanayi bölgesi olarak seçilmiştir. Bu küçük ilçe sadece 1972-1974 yılları arasında 19 büyük sanayi tesisi ve 10.000 işçiye ulaşmış, bu sayı 1991'de I. ve II. organize sanayi bölgelerindeki 60 sanayi tesisinde 14.000'e yükselmiştir. Çerkez köydeki tesislerinde çoğu dokuma sanayi ağırlıklıdır. Nitekim bu durum 1991'de çalışanların % 52'sinin dokuma sanayii alanında yer almasıyla kendini belli eder. İkinci sırada ise % 30 ile Elektrik – Elektronik, Beyaz Eşya üretimi, fabrikaları yer alır. Çerkezköye uygulanan teşvik Edirne'de olduğu gibi daha sonra kaldırılmıştır.

tekstil fabrikaları, faaliyettedir. Köye pek yakın konumda, yolun güney çıkışında Altın kadife fabrikası kuruludur.

Burada, 1992'den sonra sanayi tesislerinin hızla çoğalmaya başladığı görülmüştür. Nitekim 1991'de sayıları ikiyi geçmeyen fabrikaların, 2000'de 23'e ulaşması bunun göstergesi olarak kabul edilebilir. Öte yandan 15 kadar yeni fabrika yapımının sürmesi C sanayi oluşum alanı da yakın gelecekte önemli bir çekim merkezi olacağını habercisidir.

C sanayileşme alanında 2002 Eylül itibariyle Çorlu toplam işgücünün % 7.61'ini barındırırken, burada da en çok tesis dokuma sanayiine ait olduğu tespit edilmiştir.

Bu sanayileşme alanının kuzeydeki İstanbul yoluna ve şehir dokusuna yaklaşıldıkça sanayi tesisleri sıklaşmaktadır. Nitekim C sanayi alanı ile batısında yer alan D sanayi alanı arasında 1992'de faaliyete geçen "Çorlu Koordine Küçük Sanayi Sitesi" bünyesindeki 500 işyeri ve üretim gücü ile önemli bir merkezdir. Ayrıca yine iki alan arasında Orion alışveriş merkezi de yer almaktadır.

Sanayi Yoğunlaşma Alanı (D): Çorlu – Tekirdağ Yolu

Sanayi tesislerinin en seyrek olduğu D sanayi yoğunlaşma alanında bile 25 sanayi kuruluşu mevcuttur.

D sanayi alanı, Çorlu şehri ve yakın çevresinde saptanan sanayi çekirdekleri arasında en küçük ve dokuma sanayi tesislerinin daha az bulunduğu sanayi çekirdeğidir. Nitekim burada 12 adet dokuma sanayi tesisi yer alır.

Dokuma sanayii kuruluşlarının bu durumuna karşın özellikle değinilmesi gereken konu ise, bu sanayi çekirdeğinin farklı sanayi tesislerini bünyesinde barındırmasıdır. Nitekim bu sanayi alanında üretim yapan diğer sanayi tesislerini sayısı 14'tür. Bu alanda Trakya Birlik gibi kuruluşu oldukça eskiye giden ayçiçeği yağı fabrikası bulunur.

Diğer sanayi tesisleri ise; Çorlu otomotiv, Monreo amortisör, Diktaş yağ-sabun, Peker kimya, Trakya Birlik, Deima elektrik-mekanik, Çorlu rulman, Karbeton, Kutes madencilik, Kutes aliminyum, Ergene tavukçuluk, Aymar margarin, Borusan Çorlu ve Betonsa Çorlu tesisleridir.

Öte yandan özellikle Karatepe ve çevresindeki fazla yüksek olmayan komşu tepeciklerde işletilmekte olan taş ocaklarından çıkarılan yapı ve dolgu malzemeleri başta kuzeydeki Kınalı – İstanbul – Edirne otoyolunun yapımında olmak üzere, güneydeki Marmara sahil yolu için de kullanılmıştır.

D yoğunlaşma alanı sanayi tesislerinin toplam işgücü içindeki payı % 4.19'dur. Tekirdağ yolu üzerinde, vaktiyle yapımına başlanmış ancak sonradan terk edilmiş büyük bir sanayi tesisinin bulunduğu belirtilmelidir.

Sanayi Yoğunlaşma Alanı (E): Çorlu Şehir Merkezi

Şehir merkezinde ve çevresinde 41 adet sanayi kuruluşu tespit edilmiştir. Hepsi de Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı bulunan tesislerden bazıları ulusal ve hatta uluslararası pazarlarda tanınmış büyük kuruluşların fabrikalarıdır. Bunlar arasında Şahinler holding mensucat sanayi tesisleri en önde gelenidir.

Marmara pamuklu mensucat sanayii ve Marmara iplik sanayii ve Çorlu yün iplik tesisleri diğer önemli kuruluşlardır. Diğer yandan küçük ve orta ölçekli imalâthaneler olarak şehre yayılmış bulunan dokuma sanayii kuruluşları Çorlu iktisadî ve ticarî hayatındaki canlılığın en önemli nedenidir.

Şehir merkezinde sözü edilen işyerlerinin hepsi fabrika olmayıp bir bölümünün de küçük ve orta ölçekli imalâthaneler olduğu, kimi işyerlerinin de uygulama haritasında gösterilen sanayi yoğunlaşma alanlarındaki fabrikalarının merkez şube, irtibat ya da satış mağazaları olduğu görülmüştür. Bunlardan bazıları dokuma ürünlerinin ulusal ve uluslararası pazarlarda ticaretini yapan işyerleridir.

Uygulama haritasında şehir merkezine bitişik olarak gösterilen diğer E sanayi yoğunlaşma alanında (Çorlu deresi kıyısında) yer alan Deri Organize Sanayi Bölgesi içindeki 183 adet deri ve deri yan sanayii fabrikası arasında 7 adet dokuma sanayii fabrikası saptanmıştır. Bunlar; Serdar tekstil, Baykallar tekstil, Tonatör konfeksiyon, Emelda tekstil, Uygun tekstil ve Ekol deri tekstil fabrikalarıdır.

D) SONUÇ

1) İstanbul'un Trakya doğrultusundaki yayılması 1970'lerde başlamıştır. Çorlu ve Çerkezköy'deki sanayi tesisleri aslında İstanbul'dan taşan sanayi tesisleridir. Önceleri 60-70 km mesafeye uzanırlarken şimdi 100-120 km. mesafeye kadar ulaşmışlardır.

2) Başta su temini ve ulaşım kolaylıklarıyla "sanayinin sübürbanizasyonu" hareketinin de etkisiyle Çorlu'da dokuma ve diğer sanayi tesisleri hızla çoğalmaktadır. 1972 yılında pilot organize sanayii bölgesi olarak seçilen Çerkezköy'le birlikte Çorlu, Trakya'nın sanayi faaliyetleri bakımından en önemli iki merkezidir.

3) Çorlu'daki dokuma sanayii tesislerinin büyük bölümü şehrin dış kesimlerindeki sanayi yoğunlaşma alanlarında toplanmıştır. Şehrin iç kısımlarında da bazı imalâthaneler mevcuttur.

4) Sanayi tesislerinin, bir bölgesel plândan yoksun olarak çoğalmalarının, Çorlu ve yakın çevresindeki geleneksel üretim ve bu üretim alanları üzerinde şimdilik çok güçlü hissedilmeyen olumsuz etkileri sürmektedir.

Kaynakça

- ÇAĞRI, F. (1986) "Kocasinan'da Konfeksiyon Atölyeleri" İst. Üniv. Sos. Bil. Enst. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul.
- DOĞANAY, H. (1985) "Erzurum'da Sanayileşme ve Şehirsiz Arazi Kullanılışı" Kentleşme – Sanayileşme Etkileşimi ve Eskişehir Örneği Kollokyumu, 06 – 08 Kasım 1985, Eskişehir.
- DOĞANAY, H. (1990) "Erzurum'da Yeni Bir Sanayi Bölgesi: Erzurum – Ilica Aksı Çevresi" Fırat Üniv. Coğrafya Sempozyumu, 14 – 15 Nisan 1986, Elazığ
- DÖNMEZ, Y. (1968) "Trakya'nın Bitki Coğrafyası" İst. Üniv. Yay.No: 13 – 21, Coğrafya Enst. Yay.No: 51, İstanbul.
- EREL, L. (1992) "Tarih – Kültür – Ekonomi 1958 – 1992" Çorlu Ticaret ve Sanayi Odası Çorlu.
- ERİNÇ, S. (1958) "Bölge Plânı Nasıl Yapılır" İkinci İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları, Siyasal Bilgiler Fak., İskan ve Şehircilik Enst. Yay.No: 4, Ankara
- KOÇ, E. ve SABİR C. E. (1996) "Tekstil Endüstrisinde Ham Madde Durumu, Üretim, Talep ve Dış Ticaret Analizi" Türk. Tekstil San.

- İşverenleri Sendikası Aylık Dergisi, Sayı: 207, İstanbul.
- KOÇ, E. ve SABIR C, E. (1997) “Seçilmiş Bazı İllerde Tekstil ve Dokuma Sektörü” Türk. Tekstil San. İşverenleri Sendikası Aylık Dergisi, Sayı: 208, İstanbul.
- ÖZGÜÇ, N. (1986) ‘Türkiye’de Sanayi Faaliyetlerinin Gelişmesi, Yapısı ve Dağılışı’, Türk Coğrafya Dergisi, Sayı:2, İstanbul.
- SÖNMEZ, M. (1996) “Türkiye’nin İlçeleri ve Gelişmişlik Düzeyleri, İlçelerin Gelişmişlik Sıralaması” Ekonomik Forum Dergisi, Yıl: 3, Sayı: 4, T.O.B.B. Aylık Dergisi, Ankara.
- TARAKÇIOĞLU, İ. (1996) “Çaresizliğin Feryadı”, Türk. Tekstil San. İşverenleri Sendikası Aylık Dergisi, Sayı: 206, İstanbul.
- TUNCEL, M. (1981) “Marmara Bölgesi Coğrafyası” Coğrafya Enst. Yay. No: 118, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1953) “Demir Sanayiinin Tesis Yeri Meselesi” Coğrafya Enst. Der., No: 3 – 4, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1954) “Ağır Demir Sanayii ve Türkiye’deki Durumu” İst. Üniv. Coğrafya Enst. Neş. No:16, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1957) “Türkiye Sanayiinin Bünyesi ve Dağılışı” Türk Coğrafya Der. No: 17, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1958) “Sanayinin Kuruluş Yeri” İkinci İskan ve Şehircilik Haftası Konferansları, Siyasal Bil. Fak. Yay.No: 61 – 79, Ankara
- TÜMERTEKİN, E. (1959) “Kuruluşu Düşünülen Yeni Demir Sanayiinin Meseleleri ve Yeri” İktisat Fak. Mecmuası, Cilt: XX, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1959) “Sanayi Bölgelerinin Tesbiti Meselesi” İktisat Fak. Mecmuası, Cilt: XX, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1959) “Türkiye’de Sanayiinin Coğrafi Temelleri” Türk Coğrafya Der., Yıl: XIV – XV, Sayı: 18 – 19’dan ayrı baskı, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1960) “Türkiye Sanayiinde İşçi ve Muharrik Kuvvet”, İst. Üniv. Coğrafya Enst. Der., Cilt: 6, sayı: 11, 1960’dan ayrı baskı, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1961) “İzmir’de Sanayi Faaliyetlerinin Bünyesi ve Dağılışı” Türk Coğrafya Der. No: 21, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1967) “İstanbul’da Bir Sanayi Bölgesi: Bomonti”, Bir Tatbiki Coğrafya Çalışması, İst. Üniv. Yay. No: 1282, Coğrafya Enst. Yay.No: 48, Baha Matbaası, İstanbul
- TÜMERTEKİN, E. (1970) “Karabük’ün Kuruluşu” İktisat Fak. İctimaiyat Enst. Konferansları, Cilt: 5, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1972) “İstanbul Sanayiinde Kuruluş Yeri” İst. Üniv.

- Coğrafya Enstd. Yay. No: 71, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1973) “Türkiye’de Şehirleşme ve Şehirselleşme Fonksiyonları” İst. Üniv. Coğrafya Enst. Yay.No: 72, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1975) “Türkiye’de Sanayi Kuruluşlarının Dağılımı” Türkiye’de Sanayiye Yönelere Göre Yerleştirilmesi Sorunu Semineri, 4 – 6 Haziran 1975, Kimya ve Sanayi Bilimsel ve Ekonomik Meslek Dergisi, Cilt: XXIII, Sayı: 104, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1975) “Bölge Düzenleme ve Gelişme Problemlerinin İncelenmesinde Coğrafyacının Yeri” Prof. Dr. J. TRICART’tan çeviri, İst. Üniv. Ed. Fak. Yay. Sosyal Antropoloji ve Etnoloji Der. No: 2, İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1980) “Kırsal Alanlar ve Coğrafya” İ.T.Ü. Mim. Fak., Şehircilik Enst. Der., İstanbul.
- TÜMERTEKİN, E. (1985) “İstanbul Çevresinde Sanayiinin Yeni Yayılma Alanları”, Türkiye’de İşletme Biliminin Öncülerine Armağan, İst. Üniv. İşlt. Fak. Yay.No: 167, İşletme İktisadı Enstitüsü Yay.No: 76, 30. Yıl Yay.No: 12, Venüs Ofset, İstanbul
- ÇORLU TİCARET ve SANAYİ ODASI, Çorlu 1992 ve 2000 Yayınları. Oda Üyeleri Arasında Şubat 2002’de Yapılan Anket Sonuçlarına Göre Düzenlenmiş “Çorlu Sanayi Verileri Değerlendirmesi”, Çorlu.
- ÇORLU TİCARET ve SANAYİ ODASI, Aylık Çorlu Gazetesi, Temmuz – Ağustos 2002, Çorlu.
- EKONOMİK TREND, Haftalık Ekonomi ve Politika Dergisi, Yıl: 7, Temmuz 1998, İstanbul.
- EKONOMİST, Haziran 2002.
- MİLLİ PRODÜKDİVİTE MERKEZİ, Haziran 2002 Verimlilik Raporu.
- TEKSTİL ARAŞTIRMA ve DANIŞMANLIK MERKEZİ, Tekstil Cep Sözlüğü, Kitap No: 13, 1992, İstanbul.
- T.O.B.B. AYLİK DERGİSİ: Ekonomik Forum, Nisan 1996 – Eylül 1996, Ankara.
- TSE AYLİK YAYIN ORGANI: Ekonomik Ve Teknik Dergi, Yıl: 36, Şubat 1997, Ankara.
- TÜRKİYE TEKSTİL İŞVERENLERİ SENDİKASI AYLİK DERGİLERİ, Aralık 1996 – Şubat 1997 – Haziran 1997, İstanbul.

Çorlu Şehri ve Yakın Çevresinde Dokuma-Mensucat (Tekstil) Sanayii'nin Gelişimi ve Yeni Yayılma Alanları